

Statsbudsjettet 2023 (makroøkonomi, skatter, avgifter og toll samt øvrige kapitler fordelt til finanskomiteen)

Prop. 1 S (2022-2023)

Vi er inne i en utfordrende økonomisk situasjon for landet. Den viktigste oppgaven er å holde prisveksten nede, og dermed unngå ytterligere rentehevinger. Statsbudsjettet for 2023 svarer godt på denne utfordringen gjennom at det er et stramt budsjett. Men det betyr samtidig at det kommende året vil bli svært krevende for mange. Forslaget til statsbudsjett betyr betydelige innstramminger for virksomheter som er bevilningsfinansierte.

Det kan med utgangspunkt i den situasjonen vi er inne i være behov for skatteskjerpelser for næringslivet. Men dette må balanseres slik at man ikke begrenser næringslivets muligheter for vekst og utvikling. Det er derfor helt avgjørende at den foreslåtte økningen i arbeidsgiveravgift for ansatte med over 750 000 kroner i lønn er midlertidig og den avskaffes så snart som mulig.

Spekter støtter lavere oljepengebruk

Mer bruk av oljepenger er ikke løsningen på de utfordringene vi står foran. Nå er den økonomiske virkeligheten snudd på hodet på grunn av det høye tempoet i økonomien og den store mangelen på arbeidskraft.

Vi kan ikke gjøre som man har gjort i tidligere år, der det stadig har blitt brukt mer oljepenger for å løse de utfordringene man står foran. Samtidig vil Spekter advare mot at man i denne situasjonen blir preget av handlingspanikk, og at det blir vedtatt en politikk som på kort sikt gir økonomisk innsparing, men som på lenger sikt kan gi mindre effektivitet og lavere

produktivitet. Dette vil bidra til å øke kostnadene på sikt, og den type kortsiktige beslutninger må unngås.

De politiske ambisjonene må sees opp mot de ressursene som er til rådighet. Blant annet krever den sykehusstrukturen vi har valgt mer ressurser til sektoren for å opprettholde et kvalitativt godt tilbud. Budsjettet er stramt, men fortsatt har regjeringen funnet rom for enkeltprosjekter som både er dyre og har liten samfunnsøkonomisk nytte. Spekter er for eksempel overrasket over at regjeringen prioriterer å gå videre med gjennomføring av en skipstunnel gjennom Stadlandet - i noe som blir beskrevet som et svært krevende år for norsk økonomi. Det er en prioritering som vi ber Stortinget vurdere på nytt.

For lavt anslag på prisvekst – situasjonen må følges nøye

Regjeringens anslag for prisvekst for 2023 synes å være satt altfor lavt, og det ligger godt under både SSB og Norges Bank sine anslag for prisvekst. Dette betyr i praksis en ekstra innstramming for virksomheter som er finansiert over statsbudsjettet, og som ikke vil bli kompensert for økte kostnader. Regjeringens prisvekstanslag er også betydelig redusert av at husholdningene får strømstøtte, noe de færreste bedrifter får. For virksomheter som ikke får strømstøtte er prisveksten i inneværende år i realiteten mellom 8 og 9 prosent, avhengig av hvor de er lokalisert i landet.

Dette vil også ha overslagseffekt inn i 2023. Spekter ber derfor om at situasjonen for de bevilningsfinansierte virksomhetene følges

nøye gjennom første halvår 2023, og at det i Revidert Nasjonalbudsjett 2023 legges frem et helhetlig forslag til kompensierende tiltak hvis det viser seg at prisveksten blir høyere enn det som ligger inne i forslaget til Statsbudsjett for 2023.

Omstillingsbehovet øker

Omstilling har alltid vært et kjennetegn ved norsk arbeidsliv, og forslaget til statsbudsjett for 2023 øker omstillingsbehovet i offentlig sektor. Derfor mener Spekter at det nå må iverksettes tiltak for å hente ut produktivetsgevinster i offentlig sektor. De bevilgningsfinansierte virksomhetene må sikres bedre rammevilkår for omstilling. Derfor bør Produktivitetskommisjonens anbefalinger for omstilling av offentlig sektor hentes frem på nytt. Vi må få mer ut av hver anvendt krone. Samtidig som virksomhetene må sikres bedre og reelle rammevilkår for omstilling.

Kommisjonen støttet blant annet flertallet i Arbeidstidsutvalgets forslag om endringer i arbeidstidsreglene, slik at de er bedre tilpasset dagens behov. I tillegg presiserte kommisjonen behovet for mindre detaljstyring i offentlig sektor, og behovet for å etablere tilstrekkelig bred politisk støtte for å kunne gjennomføre større reformer.

Produktivetskommisjonen understreket i tillegg behovet for at utdanning må tilpasses arbeidslivets behov, og at veksten i befolkningens utdanningsnivå må komme på områder som er direkte knyttet til innovasjon og verdiskaping.

Det er typisk norsk å samles om brede forlik i krevende tider og saker. Det er stort behov for nye reformer for å løse utfordringene Norge står overfor.